

Zeruya Shalev
Muž i žena

Od iste autorice
Ljubavni život

Zeruya Shalev

Muž i žena

prevela s hebrejskog
Andrea Weiss Sadeh

Fraktura

Naslov izvornika *Ba'al we-isha*

© by Zeruya Shalev

Published by arrangement with the Institute for the Translation of Hebrew Literature

© za hrvatsko izdanje Fraktura 2009.

© za prijevod Andrea Weiss Sadeh i Fraktura 2009.

Sva prava pridržana. Ni jedan dio ove knjige ne smije se reproducirati u bilo kojem obliku bez prethodnog dopuštenja nakladnika.

ISBN 978-953-266-126-2

CIP zapis dostupan u računalnom katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 723340

Mojim roditeljima

Prvo poglavlje

U prvom trenu dana, još prije no što sam znala je li hladno ili toplo, dobro ili loše, ugledala sam ravnu i jalovu pustopoljinu Arava iz koje su nicali bljedunjavi prašnjavi grmovi, otužni kao napušteni šatori. Nisam tamo bila u posljednje vrijeme, ali on jest, tek se jučer navečer otamo vratio, i sada otvara uski prorez oka boje pijeska i kaže, čak sam tamo, usred pustopoljine, u vreći za spavanje, mnogo bolje spavao nego ovdje s tobom.

Iz usta mu izbija vonj stare cipele i ja okrećem lice na drugu stranu, prema spljoštenoj faci budilice koja upravo počinje zvoniti, i on pobjesni, koliko sam ti puta već rekao da staviš budilicu u Noginu sobu, i ja se uspravljam u hipu dok mi se pred očima kovitlaju svijetle mrlje sunca, ma nemoj, Udi, ona je još mala djevojčica i mi nju trebamo buditi, a ne ona nas. Otkud ti uvijek znaš što treba činiti, uzrujava se on, kad ćeš već jednom shvatiti da takve stvari uopće ne postoje, i onda se začu njen glas kako dopire s oklijevanjem, preskače preko bilježnica razbacanih po podu, klizi po hrpama zatvorenih knjiga, tata, hoćeš li ipak pokušati?

On se protegne preko mene i ušutka podivljalu budilicu, a ja mu šapćem u rame, Udi, zvala te je, nije te vidjela gotovo čitav tjedan. U ovoj se kući čovjek ne može ni pošteno naspavati, prosvjeduje on trljajući oči, djevojčica koja ima deset godina, a prema njoj se odnosi kao da je mala beba, dobro da joj ne stavljaš pelene, i, eto, njeno lišce proviruje na vratima naše sobe, isteže poprečno vrat dok joj je ostatak tijela još uvijek skriven iza zida. Nemam

pojma što je uspjela čuti od našeg razgovora, njezine gladne oči gutaju svaku kretnju naših usana i ne mogu ništa od toga provariti, i sada su uprte u njega, unaprijed povrijeđene, tata, nedostajao si mi, i on joj upućuje izgužvani smiješak, ma jesam li doista? A ona kaže, pa naravno, gotovo cijeli jedan tjedan.

Što vas dvije uopće mene trebate, usnice mu se skupljaju, bilo bi vam ionako bolje bez mene, i ona uzmiče dok joj se oči stišću, a ja ustajem iz kreveta, mila moja, on se samo šali, hajde, odjeni se. Uzrujanim prstima povlačim trake rolete i snažno svjetlo boji žutilom našu sobu kao da je silni snop nebeski usmjeren baš na nas i promatra naša djela. Naama, umirem od žeđi, kaže on, daj mi donesi čašu vode, i ja se srdim, nemam sad vremena još i tebe tetošiti, Noga već skoro kasni, a i ja, i on pokušava sjesti, vidim ga kako vesla po postelji iscrpljenim kretnjama, njegove preplanule ruke proviruju, lice mu se zarumenjelo od napora i uvrijeđenosti dok mi govori šaptom, Naama, ne mogu ustati.

To je ona smjesta čula i opet je tu kraj kreveta, sa četkom za kosu u ruci, dok drugu pruža prema njemu, dođi, tata, ja ću ti pomoći, pokušava ga privući k sebi iskrivljenih leđa i isturenih usnica, njene nježne nozdrve zatežu se unazad, sve dok se obruši preko njega sva crvena, bespomoćna, mama, on stvarno ne može ustati. Kako to misliš, ja počinjem paničariti, reci da li te nešto boli? I on promrmlja, ništa me ne boli, ali uopće ne osjećam noge, ne mogu ih pomaknuti, glas mu prelazi u šteneći cvilež, jednostavno ne mogu.

Povlačim pokrivač s njega i njegove duge noge nepokretno leže na madracu prekrivene pilećim paperjem ispod kojeg su zamrznuti mišići raspoređeni jedan pored drugog kao žice glazbenog instrumenta. Uvijek sam zavidjela tim nogama koje se nikada ne umaraju, vode izletnike preko pustopoljine Arava i Judejske pustinje, Donje i Gornje Galileje, a ja ostajem kod kuće jer mi hodanje predstavlja napor. Samo bez veze izmišljaš, žalio se dok mu je radosni ruksak već poskakivao na leđima kao zadovoljna beba, jednostavno si poželjela biti bez mene, a ja stojim nasuprot

njemu sva posramljena i prstom upirem u svoja ravna, uvijek bolna stopala koja nas razdvajaju.

Gdje točno ne osjećaš, opipavam ja, a prsti mi se tresu dok se penjem uz bedro štipajući ukočeno meso, osjećaš li ovo? A Noga, koja uvijek pretjeruje, prelazi svojom četkom za kosu gore-dolje i ruje crvene staze na njegovim nogama, tata, osjećaš li ovo?

Dosta, ostavite me, prasne on, od vaše gnjavaže čovjek može prolupati! I ona zabode šiljke četke u svoj meki dlan, samo smo htjele provjeriti možeš li osjetiti, i njemu je već žao, osjećam nešto potmulo, ali se ne mogu pomaknuti, kao da su mi čitave noge utrnule, a ja ih ne mogu probuditi. Zatvorenih očiju pipka gdje je pokrivač i ja prekrivam njegovo tijelo sporim kretnjama, mašem njime pred njegovim licem kao što je to moja majka činila meni kad sam bila bolesna, hladeći moje čelo ćuhom svoje ljubavi. Tanka kosa diže mu se i spušta na glavi u ritmu tog pokrivača i on ječi pod njim kao da ga udaram, zašto je ovaj pokrivač toliko težak, i ja kažem Udi, to je tvoj uobičajeni pokrivač, a on stenje, guši me, ne mogu disati.

Mama, već je pola osam, Noga cvili iz kuhinje, a ja još ništa nisam pojela, i ja živčanim na nju, što hoćeš od mene, uzmi si sama nešto, i već mi je sljedećeg trena žao i trčim do nje, sipam kukuruzne pahuljice u zdjelicu i vadim mlijeko iz hladnjaka, no ona ustaje uvrijeđenih usnica, nisam gladna, tovari školsku torbu na ramena i kreće k vratima, a ja zurim u njena leđa i nešto čudno proviruje ispod remenja torbe, šareni dječji crteži, medvjedići i zečići radosno se klimaju dok ona silazi niz stube, Noga, pa ti si još u pidžami, odjednom primjećujem, zaboravila si se odjenuti!

Ona se penje oborenih, gotovo zatvorenih očiju i čujem kako torba pada na pod, opruge na krevetu zaškripe, i žurim k njoj u sobu gdje je nalazim ispruženu na krevetu, prekrivenu medvjedićima i zečićima, pa što to sad radiš, korim je, već je petnaest do osam, a ona udari u plač, ne želim danas u školu, ne osjećam se dobro. Njene me oči okivaju pogledom punim krivice, gledaju kako moje srce postaje sve tvrđe, kao stvrdnuta koštica, i kako me

nalet bijesa zakucava uza zid. Nasilni plač širi se kroz njene uvojke, i ja se proderem, zašto mi moraš otežavati stvari, ne znam što ću s tobom, urlam, stvarno ne znam što ću s tobom! Ona ustaje, potpuno podivljala, i čini mi se da će sad otvoriti usta i proždrijeti me, no izgura me van i tresne mi vratima pred nosom.

Hodam unatraske u šoku zureći u njena ričuća zatvorena vrata i u njegova nijema, korak po korak, sve dok mi leđa ne udare u ulazna vrata stana, i ja ih otvaram i izlazim na stubište, gdje sjedam u spavaćici na pro hladne stube, zagledajući se u predivan dan koji se šepuri u zlatastom zraku, blag povjetarac vodi razred listića na izlet skupljajući pritom ostatke šarenog cvijeća, medni oblaci stižu se čeznutljivo. Oduvijek sam mrzila dane kao što je ovaj, kroz njih sam prolazila kao nepozvani gost, jer u ovakvim danima tuga sedam puta jače dolazi do izražaja, ne može se nigdje sakriti u tom velikom sjaju, kao zec paraliziran od straha ulijeće i zadobiva neprekidne udarce pod blistavim kotačima sreće.

Iza mene se otvaraju vrata, teške tenisice silaze po stubama, a ponad njih je Noga, odjevena i počešljana, i ja je gledam čudeći se, odjednom je tako odrasla, saginje se i daje mi poljubac u čelo, bez riječi, a i ja šutim promatrajući očima koje me peku školsku torbu kako se udaljava od mene. Ogromna prezrela naranča nalik pupku odjednom padne na pločnik, gotovo preleti iznad njene glave i rascopa se u narančastu bljuzgavicu, tko li joj je samo zadao posljednji udarac, sigurno nije ovaj gotovo neprimjetan povjetarac, povjetarac doba nakon Pesaha, još malo i djeca će ugaziti u narančastu lokvu i tragovi njihovih koraka ostat će truliti na pločniku dok se poslijepodne ne vrate, a i Noga će se vratiti, blijeda, opuštenih uvojaka, s jednom rečenicom na usnama, rečenicom koja je započela još na stubištu, a ja ću čuti samo njen svršetak, tata, tata, tata.

Teško ustajem i čini mi se kao da je dan već prošao, tako sam se umorila, no između i mene i noći još uvijek je previše sati. Vraćam se na vrhovima prstiju u spavaću sobu i zastajem u tišini pored postelje, promatram njegovo lijepo tijelo ispruženo na njoj,

potpuno razotkriveno, tijelo koje nema što skrivati. Sjećam se tog tijela još iz mladih dana, još dok je bilo manje od mojeg, maleno kao pupoljak, i onda sam običavala hodati po cesti dok je on hodao po nogostupu tako da se ne mora sramiti zbog naše zajedničke sjenke, hodala sam sva pogrbljena od silne uviđavnosti, pogleda prikovanog na sivi spoj ceste i nogostupa, i gledala sam kako se pred mojim očima otvara i dozrijeva, sve dok me jedne večeri nije povukao na nogostup i stavio mi ruku oko ramena, i ja sam vidjela kako mi sjena uzvraća savršenu sliku, i ispunila sam se ponosom kao da sam uspjela svojom dosljednošću i vjerom pobijediti životne činjenice. Sa strepnjom u srcu promatram ga tražeći pokret u njegovim udovima, tanki pokrivač leži odbačen pored njegovih nogu, ponad njega je noćna lampa naivno nadvila svoju glavu, kao da ne zna da smo se zbog nje noćima svadili. Daj već ugasi svjetlo, molila sam, ne mogu ovako spavati, a on bi se uzrujao, ali ja još čitam, ne mogu zaspati ako ne čitam, i ja bih u tišini proklinjala tu lampu, priželjkivala da je smjesta pogodi kratki spoj, a ponekad bih i izišla iz sobe tresnuvši vratima, grleći pod miškom jastuk i deku, i bacila se kao izbjeglica na kauč u dnevnom boravku, a jutrom je on uvijek uspijevaio prvi nadglasati moju žalbu svojom, opet si pobjegla od mene, i najmanja sitnica je dovoljna da pobjegneš od mene.

Njegove mršave noge leže nepokretno, no usne mu se otvaraju s uzdahom kao raspuklina, napete usnice ostarjelog mladca gube se na uvenulom licu upale u jame njegovih obraza, ispod oslikanih obrva koje s tugom nadgledaju padinu oblika lica čija je ljepota minula preko noći, svi isto obojeni u jednoličnu boju pijeska, sivu i zlatastu, kao odora koju je naprosto nemoguće skinuti, odora sunca i prašine, i pokušavam ga iscijeliti svojim pogledom, panika se uspinje u meni kao dlakava gusjenica, što ako je baš ovo trenutak od kojeg sam znala da ne mogu pobjeći, trenutak koji razbija život u dva dijela, poslije kojeg više ništa nije nalik onome što je bilo prije već deformirani, skakutavi balončić sapunice, što ako je ovo taj trenutak, ako je ovo njegov miris, njegova boja, i u

njemu će mi se čitav naš prošli život učiniti ludo sretan kao onoj naranči za njezina pada, u usporedbi s ovom samoćom koja se odmara posramljena na krevetu, za sva vremena.

Prema meni se iz kreveta pruža nestvarna ruka, dugačka i topla, divovska majčinska ruka, i mami me da legnem pored njega, da se stopim s njegovom oduzetošću, i kroz mene prođu srsi, eto, iz mene polako odlazi život lagano cureći, kap po kap, i otječe u lokvicu negdje izvan ove sobe, i ja ostajem beživotna, sva zrakasta, bestežinska, pokušavam se uhvatiti za otvoreni prozor, letim nasumce po čitavoj sobi kao proljetna ptica koja je slučajno uletjela unutra. Evo, ovdje je veliki ormar s odjećom tik uza zid, tek jučer sam se bila popela na ljestve i spustila ljetnu odjeću, a sakrila zimsku, duboko sam je gurnula u ormar kao da se zima više nikada neće vratiti, a Noga je iznenada panično banula iz svoje sobe, uvijek napola rečenice, kad će se tata vratiti, pita me, i smjesta nakon toga, kad će biti jelo, a ja kažem, noćas će se vratiti dok ti budeš spavala i vidjet ćeš ga sutra ujutro. I on će me odvesti u školu, pita ona pulsirajućih nozdrva, a ja kažem, zašto ne, uvijek nam se čini, nakon nekoliko dana njegove odsutnosti, da između nas stoji utjelovljena njegova neprisutnost, i u trenutku kada se vrati taj će se prostor među nama dvjema ispuniti.

Evo i crvenog saga, saga iz mog djetinjstva s malim brbljavim srcima, evo i kreveta koji smo kupili s oklijevanjem prije mnogo godina od jednog rastavljenoga bračnog para, i pored kreveta njegov ruksak ispražnjen i prašnjav, i na zidu slika stare kućice s krovom od crepova iznad kojeg kližu mlađahni oblaci, i pokušavam pronaći spas u stabilnosti predmeta, eto, ni jedna stvar se nije pomakla, nije se promijenila, pa stoga se ni u mom životu neće dogoditi nikakva promjena. Za još koji tren on će se probuditi i pokušati me privući u postelju svojom zajedljivom dominacijom, znam ja dobro što točno tebi treba, objavit će mi, zašto ne želiš primiti od mene ono što ti želim dati, i ja se ovoga puta neću početi prepirati kao uvijek, i neću s dubokom ozbiljnošću sakupljačice započeti nabrajati kataloge svojih razočaranja, već ću svući

spavaćicu i uskočiti u krevet kao što se skače u bazen, naglo, ne provjeravajući kakva je voda, a zašto i ne bih, naposljetku mi smo muž i žena i ovo je jedini život koji imamo.

Drugo poglavlje

Progutao me je vir gotovo kipuće vode, čini mi se da čujem bebin plač koji ne prodire kroz uho, već se zabija ravno u srce, između rebara. Mala Noga se probudila, njeno bijelo čelo gori, oči sijevaju u vrućici, i ja smanjujem mlaz vode i opraštam se od umirujuće vodene struje, pokušavam čuti, pa Noga je otišla, prisjećam se s olakšanjem, a i njeno dojenačko razdoblje je otišlo s njom, sada mi više ne prijeti svojom bespomoćnošću, i ponovo odvrćem slavinu, moja mi je mama znala ostavljati sat ispred nosa, imaš točno sedam minuta, prijetila mi je, vode mora ostati i za nas ostale, i ja sam neprijateljski promatrala utrku kazaljki, tih sedam tako kratkih minuta zagrljaja tople vode, i htjela sam da već budem odrasla i napustim tu kuću, samo da se mogu tuširati bez tempiranog sata, i eto, sada sam spremna za novo tuširanje, sa žarom se prepuštam mlazu vode, no opet me omete jecaj, sasvim slabšan i molećiv, i ja trčim k njemu mokra, i nalazim ga kako jeca zatvorenih očiju dok mu prozirni šmrklji vire iz nozdrva. Udi, smiri se, sve je u redu, tresem ga za rame, s moje mokre kose voda kaplje na njegovo preplanulo lice, čak su mu i suze boje pijeska, kao da mu je suđeno da se prikrije u pustinji i više nikada ne otkrije pravo lice, i sjedam pored njega, pokušavam položiti njegovu glavu na svoja koljena, no njegova je glava teška i hladna kao komad mramora, i iz njegova grla odjednom izbija urlik okružen crvenom vatrom kao metak ispaljen iz ralja vatrenog oružja, ne dotiči me, to me boli!

Smjesta ustajem s kreveta i stojim pred njime naga, nije to

izazovna, nametljiva obnaženost kao nekad, prirodna i sigurna u svojoj životinjskoj nagosti, ovo je čista ljudska golotinja koja traži ispriku, u kojoj samo oko onoga koji voli pronalazi dražest, ali moje lice sada ne promatra ljubavno oko boje zelenog pijeska. Misliła sam da voliš kada te dodirujem, promrmljam, pokušavam prizvati u pomoć čvrsto utvrđene stavke iz prošlosti, no iz njegova grla ponovo sijevne crveni bljesak, zar ne razumiješ da me boli!

Prije si rekao da te ne boli, protivim se ja, ne uspijevajući se naviknuti na razvoj događaja ovoga jutra, još uvijek se nadajući da će se sljedećeg trena sve vratiti na staro i o ovome ćemo govoriti u prošlom vremenu, što te je boljelo, ja ću pitati, a on će reći, sada to više nije bitno, važno da je prošlo, jedino me još kurac boli, nacerit će se prema meni, hoće jednu pusicu, i sa silinom će njegove ruke pokazati put mokroj glavi, put koji mi se uvijek činio dulji nego što jest, od mojih usana do njegova uda.

Hoću piti vode, mumlja on, već te satima tražim vode, i ja hitro odlazim napuniti čašu i pružam mu je, no on ne pruža svoju ruku, ruke mu leže, tanke i suhe, uz trup. Hajde popij, kažem, a on pita, kako?

Kako to misliš kako, uzmi čašu, grozim se ja, a on uzdahne, ali ne mogu, moje ruke se ne miču. Ma to je nemoguće, počinjem se uzrujavati, pa tek prije sat vremena te su ruke poklopile budilicu, ni jedna bolest ne napreduje ovako brzo, što se ovdje događa, on se samo pretvara, i žestoki valovi bijesa, sažaljenja i sumnje uzavriju u meni kao da sam mala djevojčica, svaki od njih mi donosi sram. Kako samo možeš sumnjati u njega, pogledaj kako pati, ali to mi je neprihvatljivo, možda se ipak pretvara, ali i pretvaranje je ništa manje zabrinjavajuća bolest, kako ću se u svemu ovome snaći, sve dok sažaljenje ne nadglasa i pobijedi druge glasove, koji počinju blijedjeti svi posramljeni, i zagrmi u prostoru našeg doma, bolestan je, bolestan, došla je bolest i uzela ga je, vuče ga u svoje dubine.

Pokrivam se frotirskim ogrtačem i sjedam pokraj njega, pokušavam ga napojiti žličicom, voda se slijeva na njegov suhi jezik, pleše na njegovoj Adamovoj jabučici. Spusti roletu, šapuće on, i

ja hrabro protjerujem sunce i njegovu vojsku, liježem pored njega u polumraku, gladim brežuljke od pepela na njegovim uskim grudima, što se to događa s tobom, Udi, kada je to počelo?

Nemam pojma, zadrhti on, kad sam se noćas vratio kući bio sam mrtav, jedva sam se uspio popeti po stubama, mislio sam da sam samo premoren, ali sad mi je jasno da je u pitanju nešto sasvim drugo, bojim se uopće i pomisliti o čemu bi se moglo raditi. A što te boli, pitam ja, a on šapće, sve me boli, čak i kad dišem me boli. I ja ga pogladim po licu, u polumraku njegovi nježni udovi zrače svjetlošću u svojoj odavno zaboravljenoj ljepoti, moje monotono milovanje smiruje i već mi se oči sklapaju u ugodnoj opuštenosti, odavno već nismo ovako leškarili u krevetu ujutro, možda bi bilo dobro da si priuštimo tu ugodu čitav današnji dan, možda ga trebam sakriti kao otetu bebu da zauvijek ovako ostane kod kuće, da više ne pobjegne od nas na svoje duge izlete, sad više neće moći prošetati čak ni do zahoda i ležat će ovdje u krevetu potpuno ovisan o našoj milosti, nadoknadit će Nogi sve to vrijeme kad ga nije bilo, slušati što je danas bilo u školi, učiteljica je vikala na nju, a ona ništa nije učinila, baš ništa, samo se na trenutak okrenula da dohvati gumicu, zašto uvijek svi napadaju baš nju, a ja ću ostaviti svoj posao, reći ću im da se više ne mogu brinuti za druge, uzet ću porodiljni dopust bez poroda, no njegovu ću bolest sakriti da me ne prisile da ga odvedem liječnicima, samo mi ćemo se brinuti o njemu, bit će naš razmaženi zatočenik, divovska beba koja se još ne okreće na trbuh i ne puzi, tako ćemo ga mi čuvati samo za sebe, da ne ozdravi a ni da umre, moja žarko željena beba koja će od nas učiniti obitelj.

No u trenu jauk komada crnu tišinu, čupa me iz kolijevke drijemeža, Naama, bojim se, pomози mi, i ja se stresem, pa što je meni, zašto odugovlačim, moramo otići na hitnu, objavljujem mu energičnim glasom koji i meni samoj para uši, i on pretrne, ramena mu se odjednom usuću, uvijek je mrzio liječnike još više nego bolesti, ne želim, želim ostati kod kuće, no njegovo je prosvjedovanje slabašno i smjesta poraženo mojim nepokolebljivim glasom.

Pokušaj pomaknuti ruke, predlažem mu, možda je netko u međuvremenu skinuo tu zlu čaroliju, ali ruke se ne miču, ni noge, ni leđa, ni najmanja kretnja ne titra u njegovu tijelu, jedino mu se usne krive i oči uplašeno pogledavaju okolo-naokolo po sobi. Nemamo izbora, Udiću, šaptom ću ja, moramo te pregledati i pobrinuti se za tebe, ja sama nemam pojma što da radim, a on kaže, možda da pričekamo još jedan dan, i ja se odlučno usprotivim, kao da sama nisam još prije jednog trenu mislila kako ću ga sakriti ovdje za vijeke vjekova, ne dolazi u obzir, to nije odgovorno. Ali kako ćemo se tamo odvesti, ja ne mogu hodati, zavapi on, a ja kažem, i sama prestravljena značenjem izgovorenih riječi, nema druge nego da pozovemo kola hitne pomoći.

Dok vadim njegovu odjeću iz ormara prati me njegov plač, godinama ga nisam čula kako plače, još otkako je Noga pala, i sad mi taj plač ječi u ušima, ujeda me i plaši, i odijevam isprane tra-perice, no za tren se pokajem, draže mi je biti u nedavno kupljenom tankom sivom kostimu s hlačama, i pomno se šminkam i namještam kosu, što se više uredim imam veću šansu da otjeram tu bolest. U bijednoj anonimnosti sobe hitne pomoći ja ću sva zračiti samopouzdanjem i svi će liječnici za tren postati uvjereni da se ja tamo nalazim posve slučajno, i u tren oka će nas izbaviti, i odjednom me obuzima čudan osjećaj pred pustolovinom, ovoga jutra on i ja izlazimo na zajednički provod, ne na posao, kao uvijek, svatko na svoju stranu. Osjećam njegove oči prikovane za moja leđa s rastućim neprijateljstvom, jesi li ti potpuno luda, krklja on, što misliš, kamo ti to ideš, i ja okrećem prema njemu svoje našminkano lice, što te briga, Udi, meni to daje samopouzdanje, i onda se smjesta ispričavam kao da se radi o prijeveri, a on nastavlja, moj posramljeni glas daje mu krila, kako ti može dati samopouzdanje to što izgledaš groteskno, pa sada ideš u bolnicu, zar ne shvaćaš, ne ideš na zabavu, ideš zato što se ja ne mogu pomaknuti, ali ti već slaviš jer ti se čini da ćeš me se naposljetku riješiti.

Otežalim prstima prekrivam lice, kao da baca na mene kamenje s te postelje, salve otrovnog šljunka, kako se samo usuđuje tako

nasilno prodrijeti u moju nutrinu i tamo isuti svoje smeće, kako ću ga ja onda izbaciti iz sebe, kako ću mu dokazati da griješi po pitanju mene, i zbog čega ja njemu uopće moram išta dokazivati, uvijek se opravdavati, kao da mojoj krivnji nema kraja ni konca. Tko ga šljivi, rekla bi Anat, totalno ga ignoriraj, on ionako ne čuje to što mu ti govoriš, on čuje samo sebe, samo odvrća tvoju pozornost s tebe same, a ja bih se na to uštogljila, ali zašto ne, pa on me voli. Pa baš zbog toga što te voli, objašnjava mi ona kao učiteljica čije je strpljenje iscrpljeno, a ja je preklinjem kao da o njoj sve ovisi, ali zašto se ne može naprosto voljeti, imati prijateljstvo, zašto je to tako teško, a ona me prekida, takva je stvarnost, Naama, i eto, sad mi dolazi da odjurim do telefona i sve joj ispričam baš kao nekad, on je rekao, a ja sam rekla, on me je vrijeđao i ja sam povrijeđena, no istog se trena prisjetim da se samo njegova usta još miču, nema više snage za mene, ne može ustati i otići, i sve sad u potpunosti ovisi o meni. Njegove riječi padaju u bezdan ako nema mojih ušiju, groteskne su, bez ikakvog značenja, uzalud su se tako trudile stići do mene, izlazim iz sobe i odlazim do telefona da se javim na posao, no onda spazim na hladnjaku ispred sebe šareni magnet koji mi je Noga napravila jednom prilikom za Majčin dan i pod njim izgužvani broj hitne pomoći, i zavirujem u njega sva u čudu, otkad li samo stoji tamo, tko je to samo znao da će nam iznenada zatrebati.

Posve tečnim glasom, kao da se radi o običnom pozivu za taksi, ja pozivam kola hitne pomoći, i vraćam se žustrim, gotovo izazivačkim koracima u spavaću sobu. Stanem pred njegovim smanjenim očima, čak i kad su otvorene njegove oči izgledaju kao da su zatvorene, i obavještavam ga službenim glasom, moraš sad nešto odjenuti, Udi, još malo pa će doći po tebe, i on protrne, odvrća svoje lice od mene, njegove se oči užasnite oprastaju od stvari u sobi, hvataju se za ormar, za spuštene rolete, za sliku sa starom kućom, što je to tamo iznad krova, oblaci ili samo sjenka oblaka. Začuje se zaglušni zvuk trube, i ja vadim iz ormara pamučnu majicu i kratke gimnastičke hlače koje se lako oblače, provlačim njegov vrat koji se sada čini mekaniji, kao da ga je spoznaja o

napuštanju kuće omekšala, i ruke mi odgovaraju, samo su još noge ukočene i nepomične, i ja povlačim hlače cijelom njihovom dužinom, ispod stražnjice, i eto, odjeven je, izgleda kao da će ovoga trena izići na lagani džoging. Tako je nekoć znao dolaziti k meni, rekao je roditeljima da ide trčati i onda je došao k meni, nizak i sav zanesen, i moja majka ga je odmjeravala prezrivo kao da je neki nedorasli udvarač i nudila mu čašu mlijeka, i onda je namješteno sjedala pred televizor i čekala da počnu stari filmovi u kojima je glumila neka glumica njoj nevjerojatno nalik. Ja sam bila sigurna da je to zaista ona, iste visoke jagodične kosti, iscrtane usnice, ista tamnoputa glatka koža, sasvim sam bila sigurna da noću, kada nas ostavlja same, odlazi kradom na snimanje tih filmova, činjenica je da su svi crno-bijeli jer ih snimaju samo noću, i zato ona ne ustaje da nas probudi ujutro nego ja moram buditi svog malog brata, odjenuti ga i pripremiti nam sendviče. Tek sam mnogo godina nakon toga shvatila da je te sate provodila u barovima sjedeći sa svojim društvom i ispijajući alkoholna pića, i ponekad su je na putu kući ostavljali kod stare kuće s krovom od crepova, gdje je budila mog oca i plakala u njegovu naručju, obećavajući kako će već sljedećeg jutra uzeti djecu i doseliti natrag k njemu, i on ju je bolno gledao i rekao je, da, Ela, ja ti vjerujem da sada to želiš, no sutra ujutro željet ćeš nešto sasvim drugo. Ponekad je budila i mene kad se vratila kući, i šaptala mi u uho da, ako budem dobra djevojčica, onda ćemo se vratiti živjeti s tatom, i ja sam onda ustajala ranim jutrom i odlazila u dućan po namirnice, prala posuđe i namještala krevete, sve dok nisam shvatila da sam ja jedina koja se lovi na mamac i vjeruje u noćna alkoholizirana obećanja bez tračka zdravog razuma.

Čuje se odrješito i nestrpljivo kucanje na vratima, kao kad policajci kucaju na vrata kuće u kojoj se krije razbojnik. Gdje je bolesnik, pitaju me dva muškarca u fosforescentnim jaknama, i ja se s nelagodom meškoljim u svojem novom grotesknom kostimu, on je u krevetu, opravdavam se i vodim ih do njegova zračćega mladenačkog osmijeha koji već dugo nisam vidjela, on taj osmijeh čuva samo za strance, za svoje izletnike koji ga slijepo slijede u

stopu. U čemu je problem, pitaju oni, a on će smirenim glasom, kao da je u njegovu srcu dozrela odluka, ne osjećam noge, potpuno su nepomične, a gotovo je isto i s rukama, i oni bulje u njega s nevjericom, u tom kratkom dresu djeluje tako sportski. Kad je to počelo, zanimaju se oni, da li vam se to već prije događalo, a on kaže nije, nikada, jednostavno ovog jutra nisam uspio ustati iz kreveta. Da li vas nešto boli, pitaju oni, i on škilji prema meni u znak isprike, sve me boli, čak i udovi koje ne osjećam, i njih ne zbunjuje to proturječje, i oni ga počinju opipavati, hvataju ga za pulsirajuće zapešće, omataju gumom njegovu podlakticu i usredotočeno osluškuju pored mene kako zrak očajnički pokušava uteći iz njega, i onda mu objavljuju, trebate napraviti opsežnije pretrage, sada ćemo vas odvesti u dežurnu postaju hitne pomoći. Trebam li nešto pripremiti? pitam stisnutog grla, rezervnu odjeću, četkicu za zube? A oni kažu, pa dobro bi bilo, zašto da ne, gleda me onaj stariji, sućutno, i ja mu odgovaram bijednim smiješkom, njihova me prisutnost malo smiruje, samo da nisam nasamo s njim, i trčim po čitavoj kući, trpam u svoju staru torbu gaće, čarape i ogrtač, isto kao što sam spremala stvari za rodilište, povijajući se od bolova, od trudova koji razdiru tijelo na dva dijela, i četka za kosu i grudnjak, i odjednom se zagledam u tu torbu čudeći se, što to ja radim, pakiram torbu za sebe, a ne za njega, i istresam čitavu torbu na krevet te nasrćem na njegove police u ormaru, a on mi kaže, gurni unutra i knjigu da imam što čitati, a ja pitam koju knjigu, a on je već na nosilima, njegova stopala šaraju po zraku, moju Bibliju, kod mene je u ruksaku.

Izlazimo iz kuće u tužnoj povorci, Udi sav izdužen i mlohav na svojim nosilima, na licu mu izraz slijepce vjere, kao beba koju u kolicima niz stube nose brižni roditelji, a ja zaključavam vrata sva izvan sebe, naslanjam se na njih za oproštaj, tko zna kad ću ih opet vidjeti. Oko kola hitne pomoći okupilo se nekoliko znatiželjnih susjeda, što se dogodilo, pitaju suučesnički, a on, koji inače jedva da kaže dobar dan, odgovara im ozarenog lica, dijeli s njima jutrošnje događaje, a kćer susjeda ispod nas, koja se upravo vratila iz Indije, govori mu o nevjerojatnoj tibetanskoj medicini,

ako ti ne pomognu u hitnoj, samo mi reci, i on zahvalno kima glavom, izgleda kao da je s veseljem spreman čuti dodatne pojedinosti, ali muškarci u fosforescentnim jaknama nestrpljivo prekidaju tu novopečenu bliskost, guraju ga kao na valovima u stražnji dio bolničkih kola vještim kretnjama, baš kao smetlari, i ja se pridružujem, sjedam na klupicu posebno namijenjenu uspaničenim članovima obitelji kojima se jedino profil nazire kroz zastore kada te preteknu praćeni zavijanjem sirene, a ti onda podigneš pogled, pogledaš te zabrinute profile i jasno ti je kao dan da je njihov život razbijen u paramparčad i da je njihova sudbina zacrtana.